

CEES VAN DEN AKKER ADVIES

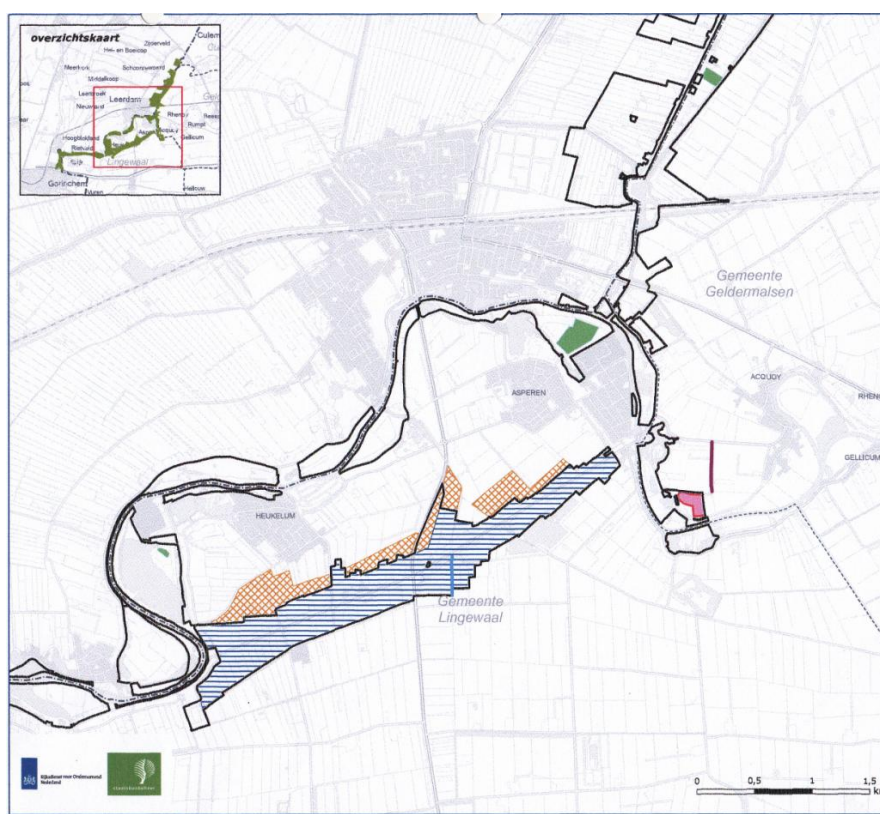
Vooronderzoek

Conventionele Explosieven

Opdrachtgever: Provincie Gelderland
Project: Natura 2000 Lingengebied en Diefdijk-Zuid
Ordernummer: 158269
Zaaknummer: 2016-005981
Kenmerk: CA/VO/1701
Gemeente: Lingewaal

Versie: 01

CEES VAN DEN AKKER ADVIES
Adviseur Opsporen Conventionele Explosieven
Vooronderzoek – Directievoering – Toezicht

Datum: 24 maart 2007	Datum:
Opgesteld door: Dhr. C. van den Akker Onderzoeker/Auteur	Opdrachtgever: Provincie Gelderland
	

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze rapportage mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteur.
Het is de opdrachtgever toegestaan voor intern gebruik kopieën te maken zonder toestemming van de auteur

<u>INHOUDSOPGAVE</u>		pagina
1.	<u>Inleiding</u>	5
1.1	Aanleiding.....	5
1.2	Doel.....	5
1.3	Verantwoording.....	5
1.4	Werkwijze.....	5
1.5	Afbakening van het onderzoeksgebied.....	6
2.	Bronvermelding.....	8
3.	<u>Algemene informatie</u>	8
3.1	Inleiding.....	8
3.2	Algemeen historische context.....	8
4.	<u>Inventarisatie bronnenmateriaal</u>	10
4.1	Literatuur.....	10
4.2	Vliegtuig en bombardementgegevens.....	11
4.3	Archief EODD.....	13
4.4	Luchtfotocollectie.....	13
4.5	Gemeente archief.....	21
5.	<u>Analyse van bronnen</u>	22
6.	Conclusie.....	22
7.	Contra indicatie.....	22
8.	Leemten in kennis.....	22
9.	Afbakening verdachte gebieden.....	22
10.	Advies.....	23
11.	Bijlage.....	2424

1. INLEIDING

1.1 Aanleiding

De aanleiding tot het uitvoeren van een Historisch Vooronderzoek CE vloeit voort uit het voornemen dat de Provincie Gelderland grondwerkzaamheden uit laat voeren t.b.v. projecten binnen het gebied Natura 2000 Lingedijk en Diefdijk-Zuid.

In de periode 1940 - 1945 tijdens de Tweede Wereldoorlog hebben zich op diverse locaties in de huidige gemeente Lingewaal oorlogshandelingen voorgedaan.

Als gevolg van deze oorlogshandelingen kunnen op bepaalde locatie's niet gesprongen Conventionele Explosieven (CE) of delen daarvan in de bodem voorkomen.

Daarbij kan stagnatie van de werkzaamheden aanzienlijke kostenverhogingen tot gevolg hebben. Het is van belang om duidelijkheid te krijgen over de aard en omvang van de situatie aangaande CE ten einde de veiligheid van personeel en (directe) omgeving tijdens de realisatiefase op een verantwoorde wijze te kunnen waarborgen.

Om inzicht te krijgen in de mogelijke risico's heeft de Provincie Gelderland opdracht verleend tot het uitvoeren van een Vooronderzoek naar de mogelijke aanwezigheid van CE of delen daarvan binnen het onderzoeksgebied Natura 2000 Lingedijk en Diefdijk-Zuid.

1.2 Doelstelling

Het doel van dit onderzoek is beoordelen of er indicaties zijn dat binnen het projectgebied CE aanwezig zijn.

Het onderzoek zal resulteren in een rapportage met een advies over de te nemen vervolgstappen bij de mogelijke aanwezigheid van CE.

De classificatie verdacht wordt gegeven indien er een vermoeden bestaat van de aanwezigheid van CE, welke na de Tweede Wereldoorlog in de bodem zijn achtergebleven. Dit op basis van geverifieerd feitenmateriaal.

De classificatie niet verdacht wordt gegeven indien geen of onvoldoende feitelijke aanwijzingen worden verkregen voor de aanwezigheid van CE.

1.3 Verantwoording

De risico- inventarisatie is uitgevoerd door C. J. E. M. van den Akker.
(senior adviseur OCE)

De definitieve beslissing t.a.v. de aanvaardbare veiligheidsrisico's voor het projectgebied behoort te worden genomen door het bevoegd gezag, de gemeente Lingewaal.

1.4 Werkwijze

In het vooronderzoek wordt onderscheid gemaakt in de volgende onderdelen:

- inventarisatie van bronnenmateriaal;
- beoordelen en evalueren van bronnenmateriaal;
- opstellen van een rapportage

Het bronnenonderzoek vindt plaats op basis van een inventarisatie van:

- informatie welke aanwijzingen geven dat het onderzoeksgebied, of een gedeelte daarvan, verdacht is op de aanwezigheid van CE (indicaties);
- informatie welke aanwijzingen geven dat het verdacht gebied, of een gedeelte daarvan, als onverdacht kan worden aangemerkt (contra-indicatie).

Van contra-indicaties is sprake wanneer in het werkgebied in het verleden gerichte opsporing van CE heeft plaatsgevonden of dat grondwerkzaamheden binnen het verdachte gebied hebben plaatsgevonden.

De indicaties en contra-indicaties uit het bronnenonderzoek worden beoordeeld en op basis daarvan wordt gemotiveerd vastgesteld:

- of er sprake is van een CE verdacht gebied, en zo ja;
 - de (sub)soort, hoeveelheid en verschijningsvorm van vermoedelijke CE;
 - horizontale en verticale afbakening van het verdachte gebied.
- Eindresultaat is een rapportage met bijlagen.

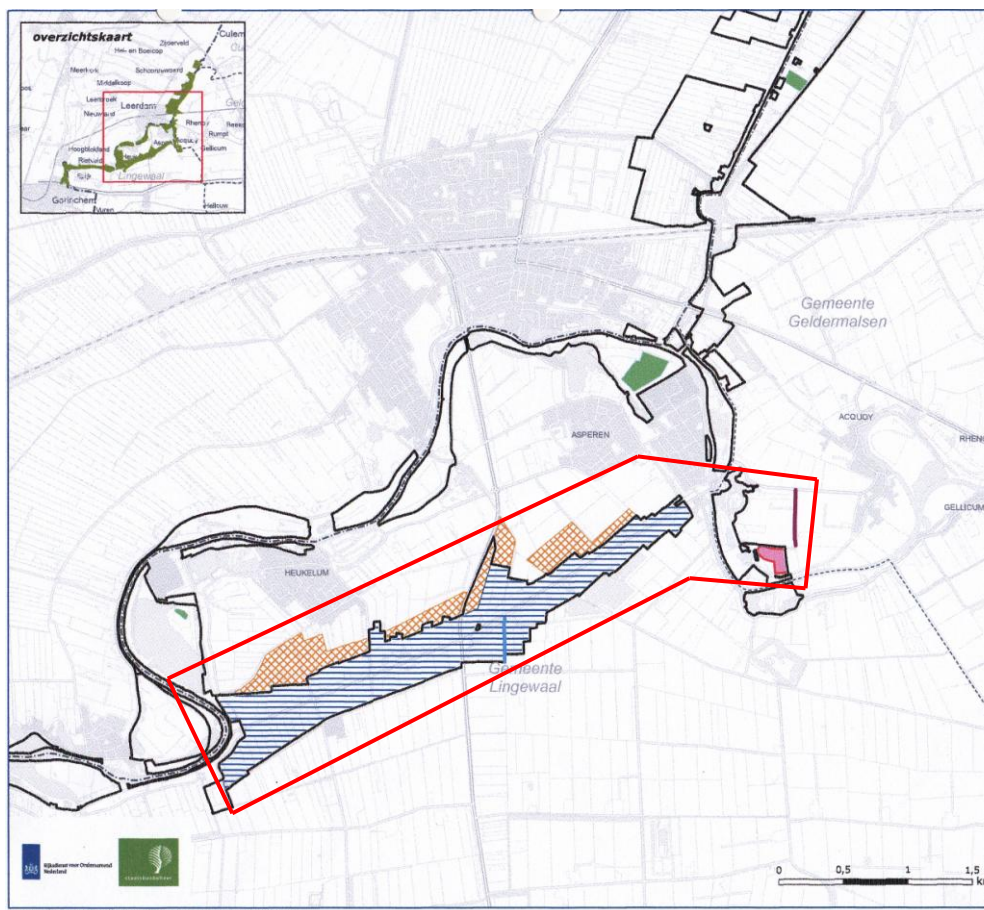
1.4.1 Eerder uitgevoerde onderzoeken ter plaatse of omgeving.

- Vooronderzoek Conventionele Explosieven
Dijkverbetering Gorinchem-Waardenburg
Gemeenten Gorinchem, Lingewaal en Neerijnen
Datum: 30 januari 2015
Kenmerk: 14P068 definitief rapport

Conclusie: Het plangebied Lingedijk en Diefdijk-Zuid maakt geen deel uit van dit vooronderzoek.

1.5 Begrenzing onderzoeksgebied

De begrenzing van het onderzoeksgebied, aangegeven zoals overeengekomen met de opdrachtgever

Begrenzing van het onderzoeksgebied binnen de rode lijn

2. Bronvermelding

Voor het uitvoeren van het onderzoek en het formuleren van een advies is gebruik gemaakt van de volgende bronnen:

Literatuur

Auteur	Titel	Uitgever
A. Korthals Altes	Luchtaanvallen op Nederland 1940-1945	Amsterdam, 1984
Bert van der Klauw en Bart Rijnhout	De luchtoorlog boven Nederland 1940-1945	
September 1944 Operation Market Garden	A.Korthals Altes - G Turing K.Magry - R Voskuil	Weesp Fabula - van Dishoek
Gelderland Bevrijd	Christ Peters	Hulst Van Geyt
Elisabeth van Blankenstein	Defensie en oorlogsschade 1939-1945	Mei 2006 Zeist. In opdracht van het Projectteam Wederopbouw van de Rijksdienst voor de Monumentenzorg
Zwanenburg, G.J.,	En nooit was het stil Kroniek van een luchtoorlog.	

Archieven

Naam	Locatie	
Regionaal archief	Gorinchem	
Dotka Luchtfotocollectie	Website Dotka.com	Kadaster
Bombardementen en neergekomen vliegtuigen	Cees van den Akker Advies/ Theo Eversteijn	Cees van den Akker
Verliesregister 1940 Defensie en oorlogsschade	Website Rijksdienst voor cultureel erfgoed	
EGVL Eerbetoon Geallieerde Vliegeniers Lingewaal	Website	
Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed	Website	
Archief EODD	Beneden Leeuwen	Cees van den Akker Advies

3. Algemene Informatie

3.1 Inleiding

Er kan met zekerheid worden vastgesteld dat er binnen het grondgebied van de huidige gemeente Lingewaard gevechtshandelingen hebben plaatsgevonden gedurende de Tweede Wereldoorlog. Om een indruk te geven van de oorlogshandelingen is door een samenvatting uit diverse publicaties, een algemeen historisch overzicht samengesteld.

3.2 Algemene historische context.

Mobilisatieperiode

In de periode september 1939 – april 1940 werden de Nederlandse strijdkrachten gemobiliseerd. Aanleiding was de Duitse inval in Polen in september 1939 en de daaropvolgende oorlogsverklaring van de Frankrijk en Groot-Brittannië aan de Duitse regering. In deze periode werden de verschillende onderdelen van Nederlandse strijdkracht onder de wapenen geroepen en werd er een begin gemaakt met het aanleggen van verdedigingslijnes, voorbereidingswerkzaamheden ten behoeve van inundaties, mijnenvelden en versperringen.

Meidagen 1940

In de vroege ochtend van 10 mei 1940 vielen Duitse eenheden Nederland binnen. Vanuit het grensgebied vielen Duitse grondstrijdkrachten Nederland binnen, terwijl Duitse parachutisteneenheden in West-Nederland waren geland. Bij Kornwerderzand en bij de Grebbelinie werden de Duitse grondstrijdkrachten gestopt en vochten Nederlandse eenheden dapper tegen de Duitse parachutisteneenheden in het westen van Nederland. Na het bombardement op Rotterdam door Duitse luchtmachteenheden besloot het Nederlandse opperbevel te capituleren. Alleen in Zeeland werd nog doorgevochten door Nederlandse en Franse eenheden.

In mei 1940 werd de Tielerwaard geïndeerd.

Duitse bezettingsjaren

Direct na de Duitse inval werd Nederland met enige regelmaat getroffen door (kleinschalige) geallieerde bombardementen. Deze bombardementen waren met name gericht op vliegvelden, havens, infra en industriegebieden. Vanaf 1943, de geallieerde luchtmachten werden steeds sterker – vonden steeds meer grotere en zwaardere bombardementen plaats op vliegvelden havens en industriegebieden in Nederland. Vanaf 1942 werd begonnen met het aanleggen van de *Atlantikwall* door de Organisatie Todt in het Nederlands kustgebied.

Bevrijdingsjaar 1944-1945

Het bevrijdingsjaar voor Nederland startte vanaf september 1944. Geallieerde grondtroepen staken vanuit België de Nederlands grens over in Zeeland, Noord-Brabant en Limburg. Halverwege september 1944 vond *Operation Market Garden* plaats. Dit ambitieuze plan van de geallieerde bevelhebber Montgomery moest ervoor zorgen dat de bruggen tussen Eindhoven en Arnhem door luchtlandingstroepen bezet zouden worden om vervolgens door geallieerde grondtroepen te worden 'bevrijd'. Als dit plan zou slagen dan zouden geallieerde eenheden voor kerst 1944 Berlijn al hebben veroverd. *Operation Market Garden* werd een fiasco en Noord-Brabant, Zeeland, Limburg en Gelderland werden frontgebied voor maanden waar zware (grond)gevechten plaatsvonden in combinatie met artilleriebeschietingen en bombardementen. Door het oprukken van de geallieerde strijdkrachten werd de Waaldijk opnieuw als defensielinie gebruikt.

Bron: Rijksdienst voor het Cultureel erfgoed.

Asperen (Geld.) gemeente Lingewaal. Voor inundaties meidagen 1940 zie Herwijnen (Geld.) Inundatie c/a 15.03.1945 – 15.06.1945 (MG 2828)

Herwijnen (Geld.) gemeente Lingewaaw

1. Volgens CBS-overzicht woningvoorraad tussen 0 t/m 50 woningen vernield (CBS, 251)

2. Inundatieschade aan percelen gelegen in het gebied van polder Blokland behorende tot de buitenpolder Asperen: 15.04.1940 – 01.06.1940

2a Idem in het gebied van het Boezemland van de Asperse Wetering behorend tot de buitenpolder Asperen: 15.04.1940 – 01.06.1940

2b Idem in het gebied van de Polder Asperen–Zuid behorende tot de buitenpolder Asperen: 15.04.1940 – 01.06.1940 (KL 1905)

2c Idem in het gebied van de polder Asperen-Noord, ten zuiden van de Nieuwe Zuider Lingedijk behorende tot de buitenpolder Asperen: 15.05.1940 – 01.06.1949

2d Idem in het gebied van de polder Herwijnen behorende tot het polderdistrict Tielerwaard: 15.04.1940 – 03.06.1940 Met handgeschreven aantekening:

De percelen gelegen in de gemeente Vuren en Dalem, behorende tot het boezemland van de Herwijnse boezem, 2e Inundaties c/b 15.12.1944 – 15.03.1945.

Heukelum (Geld.) gemeente Lingewaal.

Inundatieschade aan percelen gelegen in het gebied van de polder Heukelum:

+/- 15.04.1940 – 20.06.1940

4.2 Vliegtuigen en bombardementsgegevens

Ter ondersteuning van de grondtroepen werden jachtvliegtuigen of jachtbommenwerpers ingezet die met boordgeschut en/of lucht-grondraketten specifieke aanvallen uitvoerden. Ook konden deze vliegtuigen een beperkte bommenlast meevoeren.

Opgave van uitgevoerde bombardementen, neergestorte vliegtuigen en neergekomen V1's.

(Bron archief : *Cees van den Akker Advies*),

28 juli 1943

Focke Wulf Fw 190 A-4

Neergekomen: Focke Wulf Fw 190 A-4 Schwarze 11 met Werkenummer 410008 van het 1./JG 26 "Schlageter" om 12.15 uur bij Asperen. Exacte locatie niet bekend.

17 augustus 1943

Neergekomen: Messerschmitt Bf 109 Gelbe 13 van het III./JG 26 "Schlageter" om 12.45 uur bij Asperen. Exacte locatie niet bekend.

12 december 1943

Neergekomen: De Havilland Mosquito van 105 Squadron bij Fort Asperen te Herwijnen.

20 april 1945

Neergekomen: P-38J-F-5 E Lightning met nummer 44.23709 van de 7th Photo Reconnaissance Group van het 22nd Photo Reconnaissance Squadron. bij Asperen in de Waal.

Bron: Site EGVL eerbetoon geallieerde vliegeniers Lingewaal en oorlogsslachtoffers
Rivierenland

Fotoverkenningmissie 20-04-1945

Op 20 april 1945 stijgt Lt. Brown op samen met drie P-51 jachtvliegtuigen die de onbewapende P-38 F-5E van Brown moesten beschermen. De missie voert ze naar Berlijn waar foto's moeten worden gemaakt van de inmiddels bijna verwoeste stad, belangrijk voor de Amerikanen is te weten waar de Duitsers maar ook de Russen zich bevinden. Na het nemen van de foto keren de vier piloten terug en boven het rivierengebied denken ze boven bevrijd gebied te vliegen en besluiten ze om te dalen om zo Nederland eens van dichtbij te bekijken.

Geraakt!

Lt. Brown vliegt op slechts 60 meter hoogte als er verderop in een weiland een boer wordt gezien, de boer leunt op een hark of schep. De P-51 escorte jagers vliegen wat hoger dan het vliegtuig van Brown. Als ze dichterbij komen blijkt de boer een Duits soldaat te zijn en de hark is een geweer, de Duitser richt zijn geweer richt en schiet op de vliegtuigen. De Amerikanen grappen over de radio dat een Duitser met een simpel geweer weinig kan uitrichten tegen hun vliegtuigen. Echter niet lang daarna ziet 1 van de P-51 piloten hoe er koelvloeistof uit de linker motor komt. P-51 piloot Lt. Waldrum geeft dit door via de radio aan Lt. Brown. Al snel zijn vlammen te zien en staat de gehele linkermotor in brand. P-51 piloot John Gauss ziet het gebeuren en adviseert Brown om met zijn parachute zijn vliegtuig te verlaten. Maar omdat Brown zeer laag vliegt is dat niet mogelijk, hij besluit om een noodlanding te maken. Ten zuiden van Heukelum weet hij zijn vliegtuig aan de grond te zetten. De P-51 piloten cirkelen om hem heen en Brown geeft ze via de radio door dat hij ok is. De drie piloten vliegen zonder Brown verder terug naar de basis in Engeland.

Terug op de basis vullen ze een rapport in over het incident, ze geven echter niet aan dat Lt. Brown op slechts 60 meter hoogte vloog aangezien dat verboden was en dat hij door geweervuur van een Duitser is neergehaald.

Vlak over het huis

De familie Uittenbogerd hoort een vliegtuig aankomen en lopen naar buiten. Ze zien hoe een vliegtuig maar net over hun huis scheert en honderden meters verder een buiklanding maakt. Als ze gaan kijken zien ze hoe de piloot uit zijn cockpit is gestapt en op het vliegtuig staat. Dan wordt er plotseling vanaf de dijk geschoten. Duitse soldaten geven waarschijnlijk waarschuwingschoten en de mensen gaan weer terug. Lt. Brown wordt gevangen genomen.

Resultaat

In de geraadpleegde archieven neergekomen vliegtuigen en bombardementsgegevens zijn geen feitelijke aanwijzingen gevonden welke wijzen op de aanwezigheid van afwerpmunitie binnen het onderzoeksgebied.

4.3 Archief Explosieven Opruimingsdienst Defensie (EODD)

Resultaat

In het archief van de EODD zijn geen meldingen van explosieven aangetroffen binnen het onderzoeksgebied.

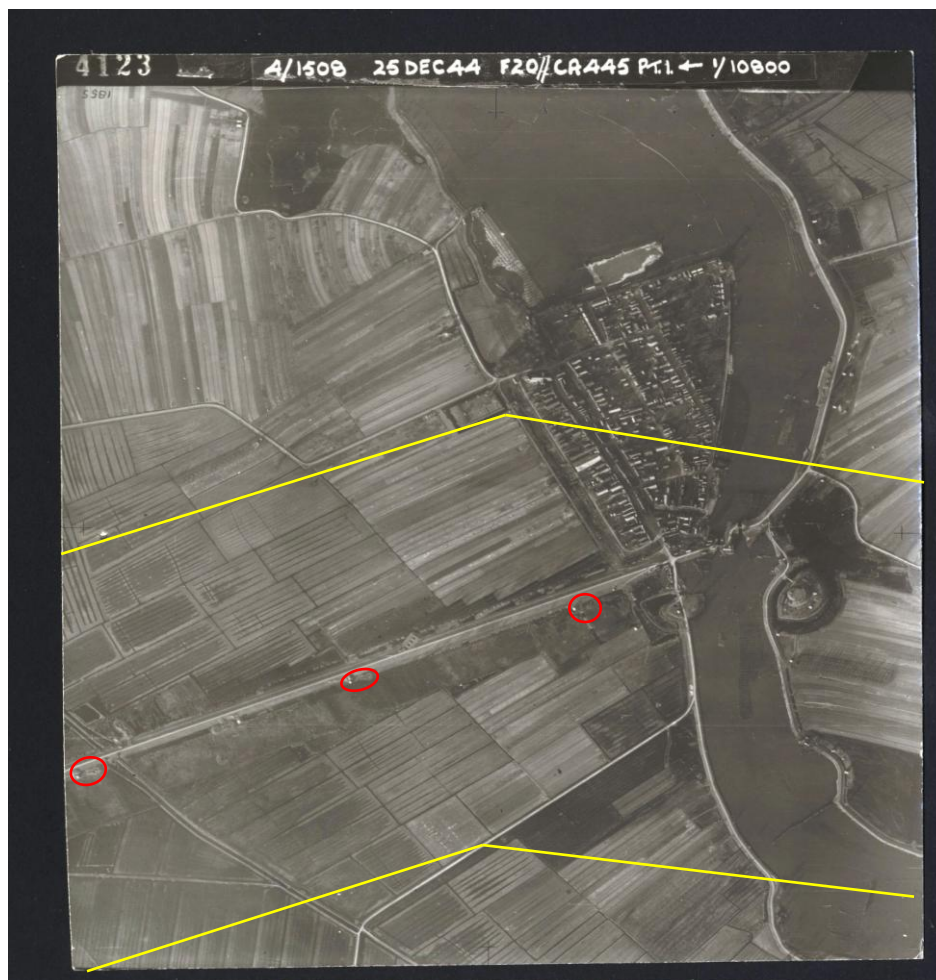
4.4 Luchtfotocollecties

Bron: Dotka.com

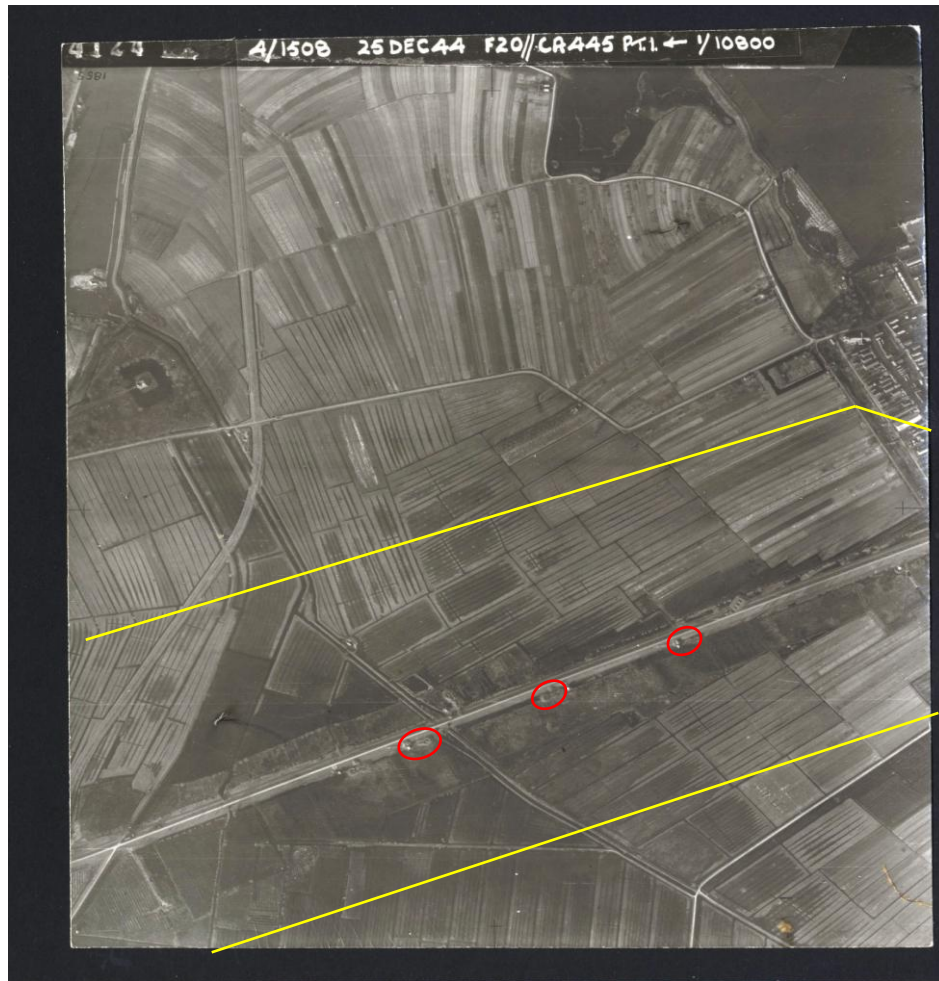
De digitale fotocollecties van de Topografische Dienst Kadaster 1940-1945 en Speciale Collecties Wageningen UR zijn geraadpleegd.

Uit de totale collectie zijn vier bruikbare foto geselecteerd en bestudeerd:

Foto: Asperen - 1944	269 - 05 - 4124
Asperen - 1944	269 - 05 - 4123
Vuren - 1944	269 - 08 - 3126
Vuren - 1944	269 - 08 - 3127

Binnen de gele lijn het onderzoeksgebied.
Binnen de rode cirkels groepsschuilplaatsen met sporen van loopgraven en geschutsofstelling (onderdeel van de nieuwe Hollandse waterlinie)

Binnen de gele lijn het onderzoeksgebied.
Binnen de rode cirkels groepsschuilplaatsen met sporen van loopgraven en
geschutsopstelling (onderdeel van de nieuwe Hollandse waterlinie)

Binnen de gele lijn het onderzoeksgebied.

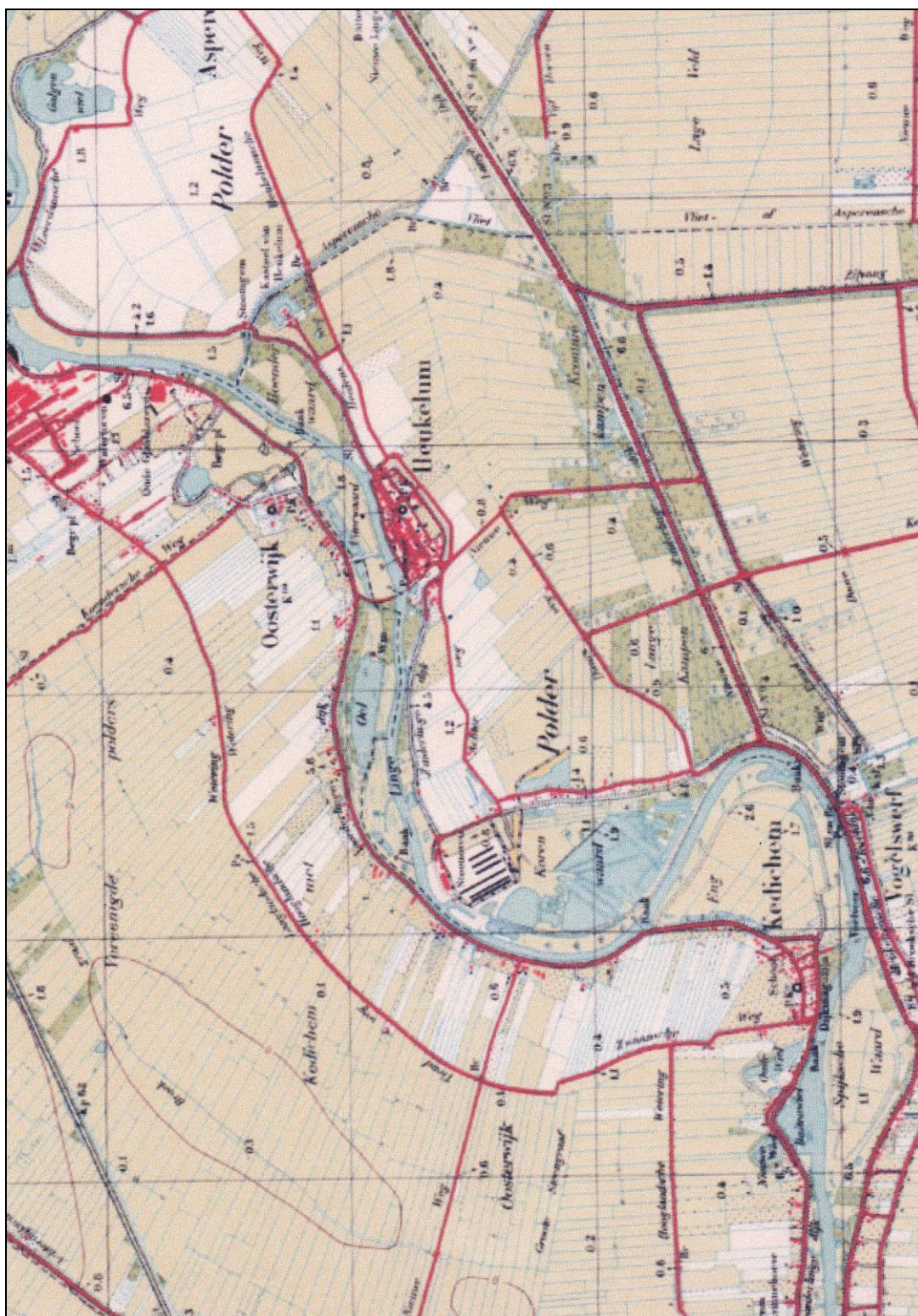

Binnen de gele lijn het onderzoeksgebied.

Overlay bestaande situatie, met uitsnede luchtfoto's 1944

Asperen - 1944	269 - 05 - 4124
Asperen - 1944	269 - 05 - 4123
Vuren - 1944	269 - 08 - 3126
Vuren - 1944	269 - 08 - 3127

Bron kadaster: Polder van Heukelum 1940

Binnen de blauwe lijn het gebied waar grondwerkzaamheden zullen worden uitgevoerd

Resultaat

Uit de totale collectie zijn vier bruikbare foto geselecteerd en bestudeerd:

Foto: Asperen - 1944	269 - 05 - 4124
Asperen - 1944	269 - 05 - 4123
Vuren - 1944	269 - 08 - 3126
Vuren - 1944	269 - 08 - 3127

Binnen de digitale fotocollecties van de Topografische Dienst Kadaster 1940-1945 en Speciale Collecties Wageningen UR zijn twee opnamen aangetroffen welke aanwijzingen geven op mobilisatie activiteiten binnen het onderzoeksgebied.

Op foto nr.4124 en 4123 (blz. 13 en 14) zijn binnen de rode cirkels groepsschuilplaatsen met sporen van loopgraven en geschutopstelling waar te nemen.

Dde Zuidelijke Lingegebied gelegen buiten het werkgebied.

Er zijn geen aanwijzingen aangetroffen welke wijzen op de aanwezigheid van CE binnen het werkgebied.

4.5 Gemeentelijk archief

In het streekarchief te Gorinchem zijn archieven van de voormalige gemeente Heukelum en Asperen geraadpleegd:

Resultaat

De archief- inventarisatie naar stukken betreffende oorlogshandelingen, oorlogsschade en openbare orde en veiligheid is geraadpleegd.

In de geraadpleegde gemeente archieven zijn geen feitelijke aanwijzingen gevonden welke wijzen op de mogelijk aanwezige CE binnen het onderzoeksgebied.

5. ANALYSE VAN BRONNEN

Literatuur

- In de geraadpleegde literatuur zijn geen feitelijke aanwijzingen gevonden welke wijzen op de mogelijk aanwezige CE binnen het onderzoeksgebied.

Gemeentelijk archief

- In de gemeentelijk archieven zijn geen feitelijke aanwijzingen gevonden welke wijzen op de mogelijk aanwezige CE binnen het onderzoeksgebied.

Website

- Geraadpleegde websites geven geen informatie welke wijzen op mogelijk aanwezige CE binnen het onderzoeksgebied.

Opgave uitgevoerde bombardementen

- Er zijn geen aanwijzingen gevonden welke wijzen op bombardementen binnen het onderzoeksgebied.

Opgave van meldingen uit EODD archief

- In het archief van de EODD zijn geen opgave van meldingen welke wijzen op mogelijke CE binnen onderzoeksgebied.

Luchtfoto collectie

- Binnen de geraadpleegde luchtfoto collecties zijn twee foto's aangetroffen waarop sporen zichtbaar zijn van handelingen tijdens de mobilisatie. Er zijn geen feitelijke aanwijzingen van CE binnen het onderzoeksgebied.

6. CONCLUSIE

In opdracht van de Provincie Gelderland is door *CEES VAN DEN AKKER ADVIES* een Vooronderzoek naar de aanwezigheid van Conventionele Explosieven uitgevoerd. De bevindingen hiervan zijn vastgelegd in rapport CA / 017-01

Op basis van bronnenmateriaal (literatuur en archieven) kan gesteld worden dat er geen feitelijke aanwijzingen zijn aangetroffen welke verwijzen naar mogelijke Conventionele Explosieven of delen daarvan binnen het onderzoeksgebied Nieuwe Zuiderlijke Lingedijk.

Wij classificeren het onderzochte gebied als niet verdacht van CE.

7. CONTRA- INDICATIE

Na de Tweede Wereldoorlog zijn er werkzaamheden uitgevoerd aan de Zuidelijke Lingedijk. Aangenomen mag worden dat eventuele aangetroffen explosieven bij deze werkzaamheden zijn geruimd.

8. LEEMTEN IN KENNIS

In het Historisch archief te Gorinchem, waar de oude archieven van de voormalige gemeenten Heukelum en Asperen zijn ondergebracht is weinig informatie aanwezig m. b. t. oorlogshandelingen over de periode 1940-1945.

9. AFBAKENING GEBIEDEN

- Onderzoeksgebied blz. 6
- Werkgebied blz. 19

10. Advies

Het onderzoeksgebied is aangemerkt als **niet verdacht van aanwezige CE**.
Wij adviseren u de voorgenomen werkzaamheden op reguliere wijze uit te laten voeren.

11. Bijlage

Protocol "Toevalstreffer CE uit de 2e WO"

11. Bijlage

Protocol “Toevalstreffer CE uit de 2e WO”

Wat te doen bij het aantreffen van een conventioneel explosief uit de 2e WO.

- ☐ Verdacht object gevonden (werknemers informeren)
- ☐ Aannemer legt het werk stil.
- ☐ Aannemer belt met de politie en gemeente Beleidsmedewerker Integrale Veiligheid
- ☐ De politie geeft een melding door aan het EODD
- ☐ De ruimploeg van de EODD komt vervolgens om het conventioneel explosief onschadelijk te maken
- ☐ Indien een conventioneel explosief onschadelijk moet worden gemaakt informeert de politie, of de beleidsmedewerker Integrale Veiligheid of de burgemeester.

Indien voor de ruiming van een conventioneel explosief een woongebied moet worden ontruimd dan zal de burgemeester de nodige (nood)maatregelen treffen.

Indien de grondroerende werkzaamheden door een BRL-OCE gecertificeerde aannemer worden uitgevoerd zal de senior explosievaardeskundige van de aannemer bij aanwezigheid van een conventioneel explosief de politie en de toezichthouder voor het project alarmeren. Indien er daadwerkelijk een conventioneel explosief onschadelijk moet worden gemaakt wordt de burgemeester en de ambtenaar Openbare orde en Veiligheid geïnformeerd.

De vertaling van dit algemene protocol naar een protocol voor de verschillende onderdelen die tijdens de grondroerende werkzaamheden te maken hebben/krijgen met CE ziet er als volgt uit.

Protocol voor de aannemer

- Verdacht object gevonden (werknemers informeren).
- Werkzaamheden nabij verdacht object staken.
- Direct contact opnemen met de politie (0900-8844) en de directie op de hoogte stellen.
- Het verdachte object in de gaten houden tot de politie/directie op locatie is (vrij houden van toeschouwers, omwonenden en personeel).
- De werkzaamheden kunnen weer worden hervat op aanwijzingen van de directie.

Protocol voor de gemeente / AOV

- De aannemer meldt dat er een verdacht object is aangetroffen.
- Aannemer wijzen op protocol voor de aannemer.
- Direct contact opnemen met de politie (0900-8844) - indien nog niet gebeurd -
- Naar de locatie. - Het verdachte object in de gaten houden tot de politie er is (vrij houden van toeschouwers, omwonenden en personeel)
- De aannemer aanwijzingen geven waar en wanneer hij zijn werkzaamheden kan voortzetten.